

УДК 342.7

А.В. КАРДАШ,Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСОБУ ТА ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ СПІВВІДНОШЕННЯ

Ключові слова: інформація про особу, персональні дані, конфіденційна інформація, право на приватність, анонімна інформація

У ч.2 ст.32 Конституції України зазначено, що не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. Що ж таке «інформація про особу», як вона співвідноситься з іншими поняттями, зокрема «конфіденційна інформація» та «персональні дані»?

Окремі аспекти зазначеної проблематики знайшли своє відображення у працях таких вчених, як В.В. Речицький, Н.В. Камінська, О.А. Дмитренко, Р.С. Концевой, Т.І. Обуховська, І.І. Романюк, О.О. Серебряник та інших. Метою статті є з'ясування співвідношення понять «інформація про особу» та «персональні дані». Завданнями статті є: розкрити стан законодавчого регулювання співвідношення понять «інформація про особу» та «персональні дані»; з'ясувати теоретичні підходи до понять «інформація про особу», «конфіденційна інформація», «персональні дані»; висловити пропозиції щодо співвідношення понять «інформація про особу» та «персональні дані» на доктринальному рівні, а також на рівні законодавчого регулювання.

Ключовими в даному відношенні в українському законодавстві є Закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації» та «Про захист персональних даних». Єдиним з цих трьох нормативних актів,

який дає пряме визначення інформації про особу, є лише Закон України «Про інформацію». Відповідно до ч.1 ст.11 цього Закону, інформація про фізичну особу (персональні дані) – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. Як видно, йдеться, що інформація про особу отожднюється з персональними даними. Крім того, підкреслюється, що саме поняття інформації про особу та персональних даних стосується саме фізичної особи.

Крім того, згадані закони так чи інакше пояснюють термін «інформація про особу» в контексті терміна «конфіденційна інформація». Відповідно до ч.2 ст.21 Закону України «Про інформацію», «конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом. Відносно пов'язані з правовим режимом конфіденційної інформації, регулюються законом».

Норма ч.2 ст.11 означеного Закону до конфіденційної інформації відносить інформацію про фізичну особу, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адресу, дату і місце народження. Таким чином, будь-яка інформація про особу називається конфіденційною.

Натомість ч.1 ст.7 Закону України «Про доступ до публічної інформації» визначає конфіденційною інформацію, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, та яка може поширюватися у визначеному ними порядку за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов. Тобто, на відміну від Закону «Про інформацію», згадка про будь-яку

інформацію про особу як конфіденційну тут вже відсутня.

Так само, відповідно до ст.2 Закону України «Про захист персональних даних», персональні дані – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. Відповідно до ч.2 ст.5 цього ж Закону, персональні дані можуть бути віднесені до конфіденційної інформації про особу законом або відповідною особою. Отже, розуміння конфіденційної інформації в Законі «Про захист персональних даних», як і в Законі «Про доступ до публічної інформації», є вужчим, ніж зведення її до всієї інформації про особу. Водночас як такого переліку персональних даних, що відносяться до конфіденційної інформації, Закон не містить, власне про що конкретно йдеться, коли ми говоримо про віднесенні інформації до конфіденційної інформації про особу законом, і чим така інформація відрізняється від тієї конфіденційної інформації, режим конфіденційності якої встановлює сама особа, достеменно незрозуміло.

Фактично український законодавець вживає поняття «інформація про фізичну особу» і «персональні дані» як синоніми. Законодавець ототожнює інформацію про фізичну особу та її персональні дані [1, с.79].

При цьому, відповідно до Закону «Про інформацію», будь-які персональні дані (інформація про фізичну особу) водночас вважаються конфіденційною інформацією, тобто інформацією з обмеженим доступом. Трохи вужчим до конфіденційної інформації є підхід, закладений в Законі «Про доступ до публічної інформації» і в Законі України «Про захист персональних даних».

Додаткову плутану створює той факт, що згідно з абз.2 ч.1 ст.302 Цивільного кодексу України «збирання, зберігання, використання і поширення інформації про особисте життя фізичної особи без її згоди не допускаються, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного

добробуту та прав людини». Отже, мова йде ще про окремий законодавчий термін «інформація про особисте життя фізичної особи». Зустрічаються й інші законодавчі терміни. Так, у ст.10 Закону України «Про звернення громадян» зазначено, що «не допускається розголошення одержаних із звернень *відомостей про особисте життя громадян без їх згоди чи відомостей, що становлять державну або іншу таємницю, яка охороняється законом, та іншої інформації, якщо це ущемлює права і законні інтереси громадян. Не допускається з'ясування даних про особу громадянина, які не стосуються звернення*»; у ст.59 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» визначено обов'язок телерадіоорганізації «не розголошувати *інформацію про приватне життя громадянина без його згоди, якщо ця інформація не є суспільно необхідною*».

Вживаються також терміни «персоніфікована інформація», «таємниця особистого життя людини», таємниця обставин особистого життя, «інформація персонального характеру» при відсутності єдиного підходу до вирішення питання співвідношення цих понять [2, с.25].

Деякі труднощі понятійного характеру виникають при перекладі міжнародних договорів. Зокрема, офіційний переклад Конвенції Ради Європи № 108 від 28.01.1981 року має назву «Про захист осіб стосовно автоматизованої обробки даних особистого характеру», а в літературі зустрічається інший варіант перекладу – «Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних». Як видно, у європейських документах немає термінологічної єдності і спостерігається досить свавільне поєднання категорій «індивідуум», «фізична особа», «особисте життя», «персональні дані», дані «особистого характеру» [3, с.30–31].

Наскільки коректним є підхід українського законодавця і як співвідносяться зазначені поняття «інформація про особу» і «персональні дані»?

В теорії існують досить різноманітні погляди щодо питання. Наводяться такі варіанти співвідношення понять «інформація про особу» та «персональні дані»:

1) персональні дані можуть бути особливим підвидом загального поняття «інформація про особу», вичерпний перелік яких наведено в Законі України «Про інформацію»;

2) поняття «інформація про особу» і «персональні дані» практично збігаються, а перелік персональних даних наведено для прикладу [4, с.107].

Так, на думку, О.А. Дмитренко, поняття «персональні дані», тобто, будь-яка інформація, що стосується ідентифікованої фізичної особи або фізичної особи, яку можна ідентифікувати, є тотожним поняттю «інформація про особу» [5, с.4]. При цьому між термінами «персональні дані» та «інформація про особу» можна поставити знак рівності [1, с.38].

Так само, на думку І.І. Романюк, враховуючи вихідне положення про те, що вся інформація, здатна індивідуалізувати та ідентифікувати людину як учасника суспільних відносин, належить до її «персональних даних», слід визнати, що поняття «персональні дані» та «інформація про особу» є тотожними [6, с.36].

При цьому існують навіть пропозиції щодо відмови від терміну «конфіденційна інформація про особу». Так, В.В. Речицький у своєму проекті Конституції (ст.28) пропонує використовувати поняття «персональні дані» замість поняття «конфіденційна інформація про особу». На думку вченого, персональні дані – це юридичний термін спеціального призначення. Він означає не просто конфіденційну інформацію, а її конкретний тип, різновид [7, с.25]. Цей підхід знайшов також знайшов підтримку в літературі [4, с.112].

Що ж до підходу, який розділяє поняття «інформації про особу» і «персональні дані», то варіанти такого розділення та відповідні критерії є край різноманітними.

Підхід, відповідально до якого інформація про особу є ширшим поняттям, ніж персона-

льні дані, підтримує Конституційний Суд України. Так, у Рішенні від 20.01.2012 р. № 2-рп/2012 Конституційний Суд України зазначив: «інформацією про особисте та сімейне життя особи є будь-які відомості та/або дані про відносини немайнового та майнового характеру, обставини, події, стосунки тощо, пов'язані з особою та членами її сім'ї, за винятком передбаченої законами інформації, що стосується здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень. Така інформація про особу є конфіденційною; збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами є втручанням в її особисте та сімейне життя. Таке втручання допускається винятково у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини». Таким чином, Конституційний Суд розглядає інформацію про особисте та сімейне життя особи як поняття, вужче за змістом, ніж поняття «інформація про особу», і саме інформацію про особисте та сімейне життя називає «конфіденційною інформацією про особу». А от вже інформацію про особисте та сімейне життя КСУ ототожнює з персональними даними. У мотивувальній частині цього ж рішення Суд зазначив, що «інформація про особисте та сімейне життя особи (персональні дані про неї) – це будь-які відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована, а саме: національність, освіта, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, матеріальний стан, адреса, дата і місце народження, місце проживання та перебування тощо, дані про особисті майнові та немайнові відносини цієї особи з іншими особами, зокрема членами сім'ї, а також відомості про події та явища, що відбувалися або відбуваються у побутовому,

інтимному, товариському, професійному, діловому та інших сферах життя особи, за винятком даних стосовно виконання повноважень особою, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування». Тобто, фактично суд ототожнив поняття «інформація про особисте і сімейне життя» та «персональні дані» [2, с.25–26]. Однак, відповідно до Конвенції Ради Європи «Про захист особистості у зв'язку з автоматичною обробкою персональних даних» № 108, персональними даними є «будь-які відомості про фізичну особу...» [4, с.109]. Таким чином, відповідно до міжнародного слововикористання, персональними даними є усі відомості про фізичну особу (якщо вона є ідентифікованою або може бути конкретно ідентифікованою), а не лише відомості про особисте і сімейне життя [2, с.26].

На думку О.О. Серебряник, інформація про фізичну особу є універсальною категорією, яка включає в себе інформацію про приватне життя особи, персональні дані, комунікаційні дані (метадані, що включає в себе: «трафік», «дані про місцезнаходження», «дані, пов'язані з необхідністю для ідентифікації абонента або користувача»). Під інформацією про особу вчена розуміє будь-яку інформацію (відомості та/або дані) про конкретну людину, що включає в себе її персональні дані, комунікаційні дані (метадані) та інформацію про приватне життя; розкриває расове або етнічне походження, політичні погляди, віросповідання чи філософські погляди, ставлення до конкретних подій або дій, членство у професійній спілці, місцезнаходження людини, а також дані, які стосуються її здоров'я, інтимного життя, творчості, іміджу. До змісту інформації про фізичну особу входять: інформація про приватне життя людини, персональні дані, комунікаційні дані (метадані) [1, с.96–97].

Персональні дані є елементом інформації про особу у широкому розумінні, оскільки крім персональних даних фізична особа має право формувати про себе будь-яку інформа-

цію як достовірну, так і недостовірну. Тому співвідносити інформацію про фізичну особу лише з персональними даними є обмеженням права людини на самостійне формування інформації про себе, яка може складатися з будь-яких відомостей/даних. Зовнішній вигляд людини є певним видом інформації про фізичну особу, але це не буде персональними даними. Поняття «персональні дані» та «інформація про особисте життя» не ідентичні за своїм обсягом: уся інформація про особисте життя фізичної особи персоніфікує її особистість через відображення процесу її життєдіяльності у сфері особистого життя, а тому вона зазвичай становить персональні дані особи. Поняття «персональні дані» у широкому розумінні включає в себе інформацію про особисте життя фізичної особи, при цьому поза цим інформаційним масивом залишається досить значний обсяг персональних даних, які, хоча й ідентифікують фізичну особу, однак не є інформацією про її особисте життя [6, с.38].

При звуженому тлумаченні персональних даних, зокрема, як інформації, яка стосується особистого життя, значний масив інформації про особу може бути необґрунтовано позбавлений правової охорони. При поширенні ж терміна «інформація про особисте життя» на весь масив інформації, яка індивідуалізує особу, можна створити штучні правові перепони для руху інформації, обіг якої необхідний для нормального перебігу низки суспільних відносин, передумовами яких є індивідуалізація фізичної особи [5].

Таким чином, якщо фізична особа не ідентифікована (конкретно не визначена) і не може бути ідентифікована (конкретно визначена), то інформація, що стосується такої фізичної особи, не є персональними даними. У такому разі не виправдано використання у Законі України «Про захист персональних даних» поняття «знеособлені персональні дані» (ч.2 ст.5), адже знеособлення персональних даних – це вилучення відомостей, які дають змогу ідентифікувати особу (ст.2), і тому

персональні дані не можуть залишатися персональними даними в значенні, наведеному в ст.2 Закону, як знеособлені. Точніше стверджувати не про знеособлені персональні дані, а про знеособлену інформацію про фізичну особу (фізичних осіб) [4, с.109–109].

Виникає помилка надто вузького визначення «інформація про фізичну особу»: інформація про фізичну особу – це інформація про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. Отже, визначення не виправдано звужує обсяг терміна. А персональні дані – це не будь-яка інформація про фізичну особу, а лише інформація про ідентифіковану або таку, що може бути ідентифікована, фізичну особу [4, с.109].

Дані є анонімними, якщо з персональних даних виключено всі ідентифікатори. Жоден ідентифікуючий елемент не може бути залишений в інформації, яка шляхом здійснення розумних зусиль може сприяти повторному встановленню визначеної/(их) особи/(осіб). Якщо дані успішно знеособлено, вони більше не є персональними [8, с.48].

Таким чином, підводячи підсумок, на наш погляд, інформація про особу може бути поділена на інформацію персоніфіковану, за допомогою якої особа є ідентифікована або може бути ідентифікована та неперсоніфіковану або анонімну, за допомогою якої особу ідентифікувати неможливо. Більше того, стверджується, що виокремлення в сучасному світі і в умовах новітніх технологій анонімної інформації є доволі умовним [9]. Перший вид інформації про особу і є персональними даними. Право захищає саме персональні дані, а не анонімну інформацію про особу, оскільки без ознак ідентифікації, персоналізації правовий захист стає неможливим і втрачає сенс. Саме тому, дуже часто говорячи про інформацію про особу та її правовий захист, мають на увазі лише один її різновид – персональні дані.

Що стосується інформації про особу і інформації про приватне (особисте і сімейне життя), то зазначимо, що це дійсно близькі

поняття. Водночас інформація про недоторканність приватного життя не охоплює всі персональні дані особи, оскільки може існувати маса даних, які дозволяють ідентифікувати особу і це жодним чином не буде пов'язано з її особистим і сімейним життям. Так само й інформація про приватне життя не завжди може існувати у формі, що дозволяє ідентифікувати особу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Серебряник О. О. Інформація про особу як об'єкт цивільних справ : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Івано-Франківськ, 2016. 209 с.
2. Концевой Р. С. До питання визначення поняття «персональні дані» // Інформація і право. 2012. № 2. С. 23–28.
3. Обуховська Т. І. Державні механізми забезпечення захисту персональних даних в Україні : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02. Київ, 2016. 229 с.
4. Камінська Н. В. Захист персональних даних: проблеми внутрішньодержавного, наднаціонального і міжнародно-правового регулювання // Науковий вісник Нац. акад. внутр. справ. 2015. № 3. С. 106–114.
5. Дмитренко О. А. Право фізичної особи на власні персональні дані в цивільному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. К., 2010. 19 с.
6. Романюк І. І. Охорона права на персональні дані в Україні (цивільно-правовий аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2015. 267 с.
7. Речицький В. В. Проект Конституції України – 2009. Перспектива прав людини. Харків : Права людини, 2009. 144 с.
8. Посібник з європейського права у сфері захисту персональних даних / ФІО ред. (сост.). Київ : К.І.С, 2015. 215 с.
9. Мавринская Т. В, Лошкарёв А. В., Чуракова Е. Н. Обезличивание персональных данных и технологии «больших данных»

(bigdata) // Интерактивная наука. 2017. № 6 | (16). С. 78–80.

Кардаш А. В. Інформація про особу та персональні дані: окремі аспекти співвідношення // Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 4. С. 87–92. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_4_15.pdf

Виконано аналіз співвідношення понять «інформація про особу» та «персональні дані». З'ясовано стан законодавчого регулювання співвідношення понять «інформація про особу» та «персональні дані». Висловлені пропозиції щодо співвідношення понять «інформація про особу» та «персональні дані» на доктринальному рівні, а також на рівні законодавчого регулювання. Інформація про особу може бути поділена на інформацію персоніфіковану, за допомогою якої особа є ідентифікована або можна ідентифікована та неперсоніфіковану або анонімну, за допомогою якої особу ідентифікувати неможливо.

***

Кардаш А.В. Информация о личности и персональные данные: отдельные аспекты соотношения

Выполнен анализ соотношения понятий «информация о лице» и «персональные данные». Выяснено состояние законодательного регулирования соотношения понятий «информация о лице» и «персональные данные». Высказаны предложения по соотношению понятий «информация о лице» и «персональные данные» на доктринальном уровне, а также на уровне законодательного регулирования. Информация о личности может быть разделена на информацию персонифицированную, с помощью которого лицо является идентифицированным или может быть идентифицировано, и неперсонифицированную или анонимную, с помощью которой лицо идентифицировать невозможно.

***

Kardash A.V. Information about the Person and Personal Data: Certain Aspects of the Relationship

Analyzing of the relation between concepts «personal information» and «personal data» is performed. The state of the legislative regulation of the relation between the concepts of «information about a person» and «personal data» is clarified. Proposals concerning the relation between the concepts of «information about a person» and «personal data» are expressed at the doctrinal level, as well as at the level of legislative regulation. Personal information may be subdivided into personalized information, by which a person is identified or identifiable and is not personalized or anonymous, with which it is impossible to identify a